

MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ

ERİŞİLEBİLİRLİK ÇALIŞTAY RAPORU

Çalıştay Adı: Erişilebilirlik Çalıştayı

Tarih: 01.12. 2025

Yer: Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Öğrenci Sarayı VIP Salon

Düzenleyen Birim: Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Engelsiz Kampüs Birimi

1. Çalıştayı Amacı ve Kapsamı

Bu çalıştay, üniversitemizde engelli öğrencilerin sosyo-kültürel faaliyetlere erişimini artırmak, fiziksel/mekânsal ve dijital erişilebilirlik alanlarında mevcut durumu değerlendirmek ve uygulanabilir adımlar belirlemek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Çalıştayda erişilebilir kampüs modeli, kısa-orta-uzun vadeli eylemler ve iç ve dış paydaşlarla iş birliği planları tartışılmıştır.

2. Mevcut Durum Değerlendirmesi

Çalıştayda yapı erişilebilirlik, eğitimde erişilebilirlik, sosyo-kültürel faaliyetlerde erişilebilirlik, web ve sosyal medya platformlarında erişilebilirlik tematik alanlarında üniversitenin güçlü ve gelişime açık yönlerine ilişkin durum analizi yapılmıştır.

2.1 Güçlü Yönler

- Fiziki mekân/yapı erişilebilirliğine ilişkin toplantıların gerçekleştirilmesi ve iyileştirmeye yönelik girişimlerde bulunulması,
- Engelli öğrencilerle ilgili farkındalık oluşturma çabalarının bulunması,
- Bazı fakültelerde erişilebilirlik değerlendirmelerinin yapılması (örn. Spor Bilimleri Fakültesi değerlendirme/raporlama çalışmaları),
- Öğrenci topluluklarının engelli farkındalık projelerine gönüllü yaklaşması,
- Gönüllü Akran Destek programının aktif olarak devam etmesi,
- İşkur gençlik programı ve kısmi zamanlı çalışma desteği alan öğrencilerin birim faaliyetlerinde görev alması,
- Atatürk Kültür Merkezi (AKM) gibi merkezi alanlarda etkinlik düzenleme kapasitesinin yüksek olması,
- Bilgi İşlem Daire Başkanlığı desteği ile UserWay eklentisinin aktif edilmiş olması,
- Etkinlik duyurularına alternatif metin/betimleyici yazı eklenmesi,
- Sosyal medya gönderilerinde alternatif metin içeren paylaşımlar yapılması,
- Ders Yönetim Sistemi'nin WCAG'ye uygun olarak AA ile akredite olması,
- Uzaktan Eğitim Merkezi (UZEM) stüdyolarının özel gereksinimi olan öğrencilere yönelik olarak sınav salonu tahsis etmesi.

2.2 Geliştirilmesi Gereken Yönler

- Üniversitemiz yerleşkesinde yer alan binaların %74'ünün 2000 yılı öncesinde yapılmış olması ve erişilebilirlik açısından sınırlılıkların bulunması,
- Fiziki mekân/yapı erişilebilirliğine ilişkin ve sahada çalışan personel sayısının sınırlı olması,
- Engelli öğrencilerin belirlenmesinde sorunlar yaşanması (etiketlenme algısı nedeniyle),

- Sınavlarda engelli öğrencilerin uyarlamaya/desteğe ihtiyaç duyması fakat çoğu engelli öğrencinin sınav uyarlamasını kabul etmek istememesi (Dışlanma, etiketlenme),
- Sosyo-kültürel faaliyetlerin engelli öğrencilere göre tasarlanmaması,
- Sınıf oturma düzenlerinde erişilebilirlik sorunu,
- Afiş-poster-web duyurularında erişilebilir tasarım eksikliği,
- İşaret dili uzmanının bulunmaması,
- Binalarda özel ihtiyaç odalarının eksikliği,
- Görsel tasarımlarda kapsayıcılık ilkelerine uygun çalışılmaması,
- Akademik ve idari personelin konuya ilişkin farkındalık yetersizliği,
- Web ve sosyal medya sayfalarının periyodik olarak kontrol edilmemesi,
- Paydaşlar arası iş birliğinin sınırlı olması.

3. Kısa Vadede Uygulanabilecek Öneriler

- Fiziki mekân/yapı erişilebilirliğine ilişkin bütçenin mutlaka ayrılması ve öncelik sırası oluşturularak, bu sıra doğrultusunda eylem planlarının hazırlanması,
- Hazırlanan eylem planlarına ilişkin daire başkanlıklarıyla görüşülerek çalışma takvimi oluşturulması,
- Yetersizlik türleri, uyarlamalar ve engelli bireylerin hakları konusunda akademik ve idari personelin bilgilendirilmesi,
- Öğrencinin yetersizliğine ve ders ile ilgili taleplerine dair bilgiler bir form oluşturularak sisteme eklenmesi ve böylelikle dersin öğretim elemanı öğrencinin durumundan önceden haberdar edilmesi,
- Engelli ve / veya kronik rahatsızlığı olan öğrencilere tedavi ve hastanede uzun süreli kalınma durumlarında ders devamsızlığı konusunda gerekli yasal düzenlemelerin güncellenmesi,
- Engelli ve/veya kronik rahatsızlığı olan öğrencilerin tedavi veya uzun süreli hastane yatışı durumlarında ders devamsızlığına ilişkin yasal düzenlemelerin güncellenmesi,
- Akademik ve sosyal ortamlarda akran desteğinin sunulması,
- Gönüllü akran destek programının yaygınlaştırılması,
- Engelli öğrencilere yönelik psikolojik destek hizmetlerinin sunulması,
- Amfilerde ve sınıflarda engelli öğrencilerin ön sıralarda erişilebilir oturma alanı sağlanması.
- Fakültelerde günlük ihtiyaçlara yönelik özel odaların oluşturulması.
- Web ve duyuru materyallerinin erişilebilir formatta tasarlanması (alt yazı, QR kod, seslendirme, kontrast).
- Sessiz sinema, tiyatro gibi erişilebilir etkinliklerin planlanması.
- Web sayfası ve sosyal medya hesaplarının yöneticilerine yönelik eğitimler düzenli aralıklarla devam etmesi,
- UserWay kullanımına yönelik tanıtım ve bilgilendirme çalışmaları yapılması.
- Engelsiz Kampüs Birimi faaliyetlerine öğrencilerin gönüllü olarak katılımının teşvik edilmesi, katılım sağlayanlara belge verilmesi, belgelerin sosyal transkript içerisinde değerlendirilmesi.
- İŞKUR Gençlik, İş Gücü Uyum ve kısmi zamanlı statüde istihdam edilen öğrencilerin Engelsiz Kampüs Birimi faaliyetlerinde destek olabilmesi amacıyla eğitim, veri toplama ve iş birliği çalışmalarında yer alması, hazırlanan formlar/anketlerin bu öğrencilere uygulanması ile farkındalık artışının sağlanması.
- Birimler arası iş birliğinin sağlanmasına yönelik personele eğitim, farkındalık ve teşvik hizmetlerinin sağlanması.

- Tüm birimlerin web sayfalarının Engelsiz Kampüs Biriminde görev yapan öğrencilerden oluşturulacak bir ekip ile periyodik aralıklarla belirlenen kriterlere göre incelenerek dönütler verilmesi.
- Yabancı dil bariyeri sebebiyle web sayfası ve sosyal medya paylaşımlarından bilgi almakta zorlanan öğrenciler düşünülerek gerekli önlemlerin alınması.
- Öğretim elemanlarına özel gereksinimi olan bireylere yönelik farkındalık ve bilgilendirmeye yönelik eğitimler verilerek Ders Yönetim Sistemi'nin (DYS) etkin kullanımının sağlanması.
- Senkron ya da asenkron derslerde yaşanan sorunların ders sorumlusuna ve ilgili birime iletilerek çözüme kavuşturulmasının Engelsiz Kampüs birimince takibinin yapılması.
- Özel gereksinimli bireylere yönelik gerçekleştirilecek tüm etkinliklerin Basın ve Halkla İlişkiler Müdürlüğü tarafından çeşitli platformlarda duyurulmasına hassasiyet gösterilmesi.

4. Uzun Vadeli Strateji Önerileri

- Fiziki mekân/yapı erişilebilirliğine ilişkin Valilik ve Belediye ortaklığıyla komisyon oluşturulması ve belirli aralıklarla konuşularak iş birliği içinde faaliyetlerin gerçekleştirilmesi.
- Menteşe Belediyesi ile görüşmelere gerçekleştirilerek kampüs dışı mekân düzenlemesine ilişkin iş birliğine gidilmesi.
- AKM ve benzeri alanlarda özel erişilebilir oturma bölümleri oluşturulması.
- Farkındalık faaliyetlerinin yıl geneline yayılması.
- Engelli bireylere yönelik ayrımcılığa karşı üniversite politikasının oluşturulması.
- Engellilik farkındalığının tüm fakültelerde kültür olarak yaygınlaştırılması.
- Kampüs içi yön bulma sağlayan mobil uygulama geliştirilmesi.
- Bilgilendirme ve farkındalık oluşturma amacıyla yapay zeka destekli senaryolar oluşturarak animasyon ve videoların üretilmesi, bu içeriklerin özel gereksinim durumuna göre ayrı ayrı hazırlanması, içeriklerde KVKK ve veri gizliliğine vurgu yapılması.
- Birimin mevcut yönergesinde, birimin görevi ya da yönetim kurulunun görevlerine eklenecek madde ile denetim çalışmalarının yapılarak hizmetlerin sürdürülebilirliğinin sağlanması.
- Özel gereksinimli öğrenciler ile iletişimi güçlendirebilmek adına Engelsiz Kampüs Birimi'nin web sayfasına Destek ve Talep Formu eklenmesi, buradan iletilen taleplerin birimin Bilgi İşlem Daire Başkanlığının çalışmasıyla e-posta adresine yönlendirilmesinin sağlanması.
- Muğla Menteşe Kent Konseyi Engelliler Meclisi ve Muğla Zihinsel Engelliler Derneği ile iş birliği ve iletişim çalışmalarının güçlendirilerek sürdürülmesi.

5. Kurum İçi İş Birliği ve Koordinasyon

- Fiziki mekân/yapı erişilebilirliğine ilişkin mevcut komisyonların altında alt komisyonların oluşturulması.
- Fiziki mekân/yapı erişilebilirliğine ilişkin idari ve akademik personele belirli aralıklarla eğitimlerin sunulması.
- Fiziki mekân/yapı erişilebilirlik ve haklarına ilişkin akademik, idari personel ve öğrencilerin bilgilendirilmesi.
- Kurum içinde fakültelerde, yüksekokul ve meslek yüksekokullarda kullanılmak üzere ölçüm şablonlarının oluşturulması ve ilgili birimlere temin edilmesi.

- Her bir birimin faaliyetler raporlarında erişilebilirlik ile ilgili gerçekleştirilen ve hedeflenen çalışmalara ilişkin bilgi vermesi.
- Web erişilebilirliğine ilişkin ne tür araştırmalar/projeler/çalışmalar yapabilmek adına üniversitenin Bilimsel Araştırma ve Projeler Birimi ile Engelsiz Kampüs Biriminin iş birliği içerisinde olması, proje çağrılarının incelenerek iş birliği yapılabilecek alanlar ve diğer birimlerin belirlenmesi.
- Her eğitim-öğretim yılı başında tüm öğrencilere Bilgi İşlem Daire Başkanlığı ve Basın Halkla İlişkiler Müdürlüğü koordinasyonu ile SMS, E-posta ve Sosyal Medya gönderileri aracılığıyla gerekli bilgilendirmenin yapılması.
- Oryantasyon kapsamında zorunlu farkındalık eğitimleri sunulması.
- Farkındalık etkinlik stant çalışmalarının ve süresinin artırılması.
- Duyuru/haber içeriklerinin erişilebilir formatlara uyarlanması.
- İşaret dili uzman kadrosunun alınması.

6. Dış Paydaşlarla İş Birliği Önerileri

- Üniversitenin fiziki mekân/yapı erişilebilirliğine yönelik Valilik ve Belediye ile protokol çalışmalarının yürütülmesi.
- Belediyelerle ortak erişilebilirlik projeleri.
- Kampüs çevresinde farkındalık parkuru tasarımı.
- Sivil toplum kuruluşları iş birliği ile toplum hizmeti etkinliklerinin artırılması.
- Engelliler Derneği ile ortak faaliyetler.

7. Sosyo-Kültürel Faaliyetlerde Farkındalık Artırma

- Duyuru materyallerinin erişilebilir hâle getirilmesi.
- Yıl geneline yayılan faaliyetlerin oluşturulması.
- Tiyatro, kısa film, sessiz sinema gibi etkinliklerde engelli öğrenci katılımının desteklenmesi.
- İşaret dili uzmanı istihdamı.
- Farkındalığın çocukluk döneminde başlaması gerektiğinin vurgulanması.

8. Katılım ve Hizmet Süreçlerinin Desteklenmesi

- Fiziki mekân/yapı erişilebilirliğine yönelik uluslararası proje ve ulusal projelere başvuru yapılarak fon desteği sağlanması.
- Sunulan hizmetlerin, eğitimlerin ve etkinliklerin görünürlüğüne ilişkin çalışmaların yürütülmesi.
- Etkinliklerin ilgi alanlarına göre planlanması.
- Engelli ayrımcılığına karşı koruyucu politika ve güvenli alan oluşturulması.
- Akran destek mekanizmalarının yaygınlaştırılması.

9. Sunulan Hizmetlerin Değerlendirilmesi için Ölçütler

- Fiziksel erişilebilirlik düzeyi.
- Katılım ve geri bildirim verileri (Anket verileri).
- Duyuru materyallerinin erişilebilirlik düzeyi.
- Engelli öğrenci memnuniyeti.

- Fakülte bazlı sunulan hizmetlere ilişkin raporlar.

SONUÇ VE GENEL DEĞERLENDİRME

Çalıştay sonucunda, üniversitemizde engelli öğrencilerin eğitim-kampüs yaşamına katılımını güçlendirecek önemli ihtiyaç alanları belirlenmiş ve kısa/uzun vadede uygulanabilir adımlar ortaya konmuştur. Fiziksel erişilebilirliğin geliştirilmesi, duyuru materyallerinin erişilebilir formatlara dönüştürülmesi, işaret dili uzmanının istihdamı, sosyal etkinliklerde erişilebilirlik perspektifinin yerleşmesi çalıştayın temel çıktılarını oluşturmaktadır.

Katılımcılar; erişilebilirliğin yalnızca fiziki düzenlemelerle sınırlı olmadığı, sosyal, kültürel ve psikolojik boyutlar içeren bütüncül bir yaklaşım gerektirdiği konusunda ortak görüş bildirmiştir. Engelli öğrencilerin üniversite yaşamına aktif katılımı, aidiyet hissini güçlendirecek ve kapsayıcı kampüs kültürünün gelişmesine katkı sağlayacaktır. Çalıştayın sonucunda beklenen etki ve kazanımlar;

- ✓ Engelli öğrencilerin kampüs yaşamına katılım oranında artış.
- ✓ Sosyo-kültürel faaliyetlerde kapsayıcı yaklaşımın güçlenmesi.
- ✓ Üniversite içi farkındalığın gelişmesi ve kalıcı kurumsal kültür oluşturulması.
- ✓ Ulusal ölçekte erişilebilirlik standartlarına uyumun güçlenmesi.
- ✓ Üniversitenin toplumsal katkı misyonuna hizmet eden görünürlüğünün artması.